

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยว นับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญในประเทศไทย ในปีพ.ศ.2545 ประเทศไทยได้รับรายได้จากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นจำนวนถึง 323,483 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.9 ของมูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศซึ่งสูงกว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าสำคัญหลายชนิด เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ แผงวงจรไฟฟ้า รถยนต์ เป็นต้น ไม่เพียงแต่รายได้เหล่านี้เท่านั้นที่ประเทศไทยได้รับ ผลของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ยังส่งผลต่อเนื่องไปยังสาขาการผลิตอื่นๆ ซึ่งผลิตสินค้าและบริการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทั่วไปของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 5.1 ล้านคนในปีพ.ศ.2535 เป็น 10.9 ล้านคนในปีพ.ศ.2545 โดยมีนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเป็นตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยและนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคยุโรป อเมริกา เป็นตลาดสำคัญรองลงมา เมื่อพิจารณารายได้ที่ได้รับจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีการรวบรวมโดยองค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ประเทศไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นจาก 7.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปีพ.ศ.2538 เป็น 7.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปีพ.ศ.2545 ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุดเป็นอันดับที่ 15 ของโลกในปีพ.ศ.2545

งานศึกษานี้ได้ศึกษาผลกระทบของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มีต่อมูลค่าผลผลิตภายในประเทศ ผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตขั้นปฐม การรั่วไหลที่เกิดจากการนำเข้าปัจจัยการผลิต (import leakage) โดยใช้ข้อมูลการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในปีพ.ศ.2545 และข้อมูลจากตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตขนาด 58x58 สาขาการผลิตของปีพ.ศ.2541 ในส่วนที่เป็นข้อมูลการส่งออกพิเศษ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดสรรค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในปีพ.ศ.2545 จำนวน 323,483 ล้านบาทออกเป็นค่าใช้จ่ายทางตรงได้ 12 สาขาการผลิตดังนี้ 1) สาขาการแปรรูปและการเก็บรักษาอาหาร 2) สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆ 3) สาขาอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม 4) สาขาการผลิตสินค้าสิ่งทอถักสำเร็จรูป เครื่องแต่งกาย พรหม เครื่องปูลาด และผลิตภัณฑ์บ้านปอ 5) สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์เคมีอื่นๆ 6) สาขาการผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือไฟฟ้า 7) สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์หนัง 8) สาขาการผลิตสินค้า

อุตสาหกรรมอื่นๆ 9) สาขาภัตตาคารและโรงแรม 10) สาขาการขนส่ง 11) สาขาการบริการอื่นๆ
12) สาขากิจกรรมที่ไม่สามารถจำแนกสาขาการผลิตได้

ผลการศึกษาด้วยวิธีวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองปัจจัยการผลิต-ผลผลิตเพื่อหากระทบทางเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศพบว่า ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในปีพ.ศ.2545 จำนวน 323,483 ล้านบาท ก่อให้เกิดผลผลิตภายในประเทศในสาขาการผลิตต่างๆ เพิ่มขึ้นเป็นมูลค่ารวม 595,852 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10.9 ของมูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศในปีพ.ศ.2545 ซึ่งในส่วนเจ้าของปัจจัยการผลิตขั้นปฐมในสาขาการผลิตต่างๆ ได้รับประโยชน์จากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเช่นกัน โดยคนงานที่ทำงานในสาขาการผลิตต่างๆ ได้รับผลตอบแทนเป็นเงินเดือน ค่าจ้างเพิ่มขึ้นคิดเป็นมูลค่ารวม 75,457 ล้านบาท หรือร้อยละ 1.4 ของมูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศในปีพ.ศ.2545 ผู้ประกอบการในสาขาการผลิตต่างๆ ได้รับผลตอบแทนเป็นส่วนเกินของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นคิดเป็นมูลค่ารวม 122,216 ล้านบาท หรือร้อยละ 2.2 ของมูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศในปีพ.ศ.2545 ขณะเดียวกันการผลิตสินค้าและบริการในสาขาการผลิตต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศมีความจำเป็นต้องใช้ปัจจัยการผลิตที่นำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้เกิดการรั่วไหลของเงินตราในการซื้อปัจจัยการผลิตที่มาจากต่างประเทศ (import leakage) เป็นจำนวน 61,156 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.2 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการทั้งหมดของประเทศไทยในปีพ.ศ.2545

เมื่อพิจารณาผลกระทบของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่แต่ละสาขาการผลิตได้รับพบว่า สาขาภัตตาคารและโรงแรมเป็นสาขาการผลิตที่ได้รับประโยชน์จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศมากที่สุด โดยผลผลิตภายในประเทศที่เกิดขึ้นในสาขาการผลิตนี้มีมูลค่าเท่ากับ 137,189 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23.0 ของมูลค่าผลผลิตภายในประเทศที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ผลตอบแทนที่คนงานในสาขาการผลิตนี้ได้รับเป็นเงินเดือน ค่าจ้างมีมูลค่าเท่ากับ 13,962 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.5 ของผลตอบแทนเงินเดือน ค่าจ้างทั้งหมดที่ได้รับจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ผลตอบแทนที่ผู้ประกอบการในสาขาการผลิตนี้ได้รับเป็นส่วนเกินของผู้ประกอบการมีมูลค่าเท่ากับ 28,948 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23.7 ของผลตอบแทนส่วนเกินผู้ประกอบการทั้งหมดที่ได้รับจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ขณะที่สาขาการผลิตนี้ไม่ต้องนำเข้าสินค้าและบริการเพื่อใช้ในการผลิตสำหรับสาขาการผลิตที่ได้รับประโยชน์จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลำดับรอง

ลงมาได้แก่ สาขาการบริการอื่นๆ สาขาการผลิตสินค้าสิ่งทอผ้าสำเร็จรูป สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์หนัง สาขาการขนส่ง เป็นต้น

เนื่องจากงานศึกษานี้วิเคราะห์โดยใช้ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิต แต่ในตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตไม่มีสาขาการผลิตท่องเที่ยวโดยตรง ทำให้ผู้ศึกษาต้องจัดสรรค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลงในสาขาการผลิตต่างๆ ของตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิต ซึ่งค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในแต่ละสาขาการผลิตได้รับการจัดสรรอาจมีมูลค่าแตกต่างกันไปจากความเป็นจริงอยู่บ้าง ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้จะขึ้นอยู่กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในแต่ละสาขาการผลิตได้รับการจัดสรรด้วยวิธีการของผู้ศึกษา